

Помтарица плаћена у готову.

Privredno - kulturne
Matiće
za Sjevernu Dalmaciju

ГЛАС

Godišnja preplata za našu državu 40 din., za Ameriku 2 dolara, a za ostalo inostranstvo 80 din.
Članovi Maticice dobivaju list besplatno.
Primjerak 1 din.

Шибеник, 17. Септембра 1931.
БРОЈ 113. ГОДИНА III.

Vlasnik: Privredno-kulturna Matica za Sjevernu Dalmaciju
Prestavnik: MILAN BRKIĆ, urednik
Telefon br. 63. — Broj ček. računa 38.242

zlati četvrtkom.

Привредно - културне
Матице
за Сјев. Далмацију

Članovima i prijateljima „Privredno-kulturne Matice“

Naskoro će se navršiti četiri godine od postanka Matice u Sjevernoj Dalmaciji, a tri godine od izlaženja njenog „Glasa“.

Kroz ovo vrijeme pokretali smo i djelomično ostvarivali sva ona pitanja, koja su naše prilike tražile (pitanje „đačkog doma“, „narodnih domova“, tečajeva poljoprivredno-zadružnih, domaćičkih, štampanje lista i brošura, pokretanje zadruga i osnivanje knjižnica i čitaonica, održavanje sastanaka i predavanja itd.) i okupili smo lijep broj ljudi oko naših osnovnih privredno-kulturnih pitanja.

Želeći i dalje da razvijamo rad na narodnom prosvjećivanju, privrednom organizovanju i općem kulturnom napredovanju, ovogodišnja skupština Matice u Kninu donijela je odluku, da članom Matice može postati svaki onaj, koji uplati od 1 dinara pa dalje, da omogući svakom našem čovjeku, da bude član Matice prema svojim mogućnostima.

Obznanjujući o ovom naše članove i prijatelje, molimo ih da obnove svoje članstvo, i da se prijave novi članovi, da tako provedemo organizaciju po svim našim mjestima: selima i varošima. Ovdje treba samo dobra volja i da se nađe barem jedan zauzetan čovjek, koji će se maknuti sam i pokrenuti i druge za sobom.

Molimo sve one, koji žele da budu naši povjerenici, da nam se odmah javi, da se s njima sporazumijemo o dalnjem radu, ili da prijave osobe, koje bi zato bile sposobne.

Ovom će se prigodom vidjeti koliko ima ljubavi prema Matici kod naših ljudi, pa svakoga pojedinog molimo, da se ne ogluši o ovaj poziv.

Poslije prikupljanja članstva održaće se skupštine po svim našim mjestima.

SEKRETARIJAT PRIVREDNO-KULTURNE MATICE
za Sjevernu Dalmaciju.

Osiguravajmo stoku!

Zadužna uprava. Zadužne poslove vode i obavljuju: zadružni povjerenici, upravni i nadzorni odbor zadruge i glavna skupština. Povjerenici se postavljaju po pojedinim krajevima (selema, zasećima i dr.). Ovi obavljaju procjenu i ustinovljuju steću i pez, da se članovi drže propisanih pravila: Oni rade besplatno. Upravni odbor, koji se sastoji od 5-8 članova, vodi sve poslove, koji ne spadaju u područje rada glavne skupštine. On prima i isključuje članove, postavlja povjerenike, određuje razrez prinosa prema ključu određenom od Središnja zadruge i vrši druge tekuće poslove, koje obično i svagdje vrše upravni odbori. Nadzornom odboru dužnost je nadzirati, da uprava provodi zakonske propise, odredbe pravila i zaključke glavne skupštine. Glavna skupština bira i upravni i nadzorni odbor. Na glavnoj skupštini imaju pravo pristupa i glasovanja svi članovi. Broj glosa svakog zadružara određuje se prema udjelima. Za postanak zadruge, traži se barem deset članova sa 50 glava goveda. O prestanku zadruge odlučuje glavna skupština. Svišak premija, koji se tada pokaže, dijeli se među članove. Ako pri rješavanju o prestanku zadruge dejet zadružara izjavlji, da žele da zadružna i dalje postoji, zadružna ne može prestati.

Središnja zadruga. Ova ima zadaču, da na osnovu uzajamnosti (tako piše u statutu). Vidjećemo kasnije, da to nije prava uzajamnost) osigurava stoku. Njezini članovi jesu mjesne zadruge kao i t. z. izravnih članova. Ti izravnih članova, to su pojedinci, koji nisu u nikakvoj mjesnoj zadruzi, nego su kao pojedinci upisani za članove Središnje zadruge.

Središnja zadružna je: upisnina, premije, pričuvne zaklade i udjeli članova, potpora, darovi, zajmovi i dr. Upisnina se plaća prilikom pristupa člana u zadružnu. Premije se plaćaju prema broju osigurane stoke, a odmjeruje je upravni odbor Središnje zadruge koncem svakog polugodišta za navedeno polugodište. S prestankom članstva ili kod razlaza Središnje zadruge dobiva svaki član u tekućem računu premije iskazani eventualni višak — odbiv od te svote u posljednjih pet godina eventualno primljene zemaljske potpore i potpore dobrovora, no zato je svaki dužan da i svoj eventualni manjak Središnje zadružne namiri. U pričuvnu zakladu Središnje zadružne ide sav poslovni višak osim čnog iznosa, koji je potreban za pokriće upravnih troškova. Pričuvna zaklada ima da služi za pokriće eventualnih gubitaka i da se jedan njen dio upotrebljava za isplate odšteta. Što koji član dobije iz pričuvne zaklade Središnje zadružne, nije dužan vratiti. Kod istupa iz Središnje zadružne bilo je svojevoljno bilo isključenjem, nema član nikakva prava na dio pričuvne zaklade. Kod razlaza Središnje zadružne rezerviše se imovina pričuvne zaklade takvom ili sl. čnom udruženju za osiguranje stoke, ako se takvo osnuje u roku od 10 godina. Inače se upotrebljava za unapređenje stočarstva. Udjele plaćaju članovi zadruge kroz određeno vrijeme (5 god.). Visina udjela određena je prema vrijednosti osigurane stoke. Udjeli služe kao dio prometne glavnice. Oni su svojina članova, te se prestankom članstva isplaćuju članovima, ako su potpuno uplaćeni. Pri razlazu Središnje zadružne se udjeli članovima u uplaćenom iznosu. Kamatne od udjela teku u pričuvnu zakladu odnosnog člana. Kod Središnje zadružne

stoje posebne pričuvne zaklade članova. Svojom pričuvnom zakladom jamči članovi Središnje zadružne za svoje obveze prema njima. Mjesne su zadruge dužne, da cnaj dlo poslovnog viška, koji im preostane iz pokrića upravnih troškova, predaju Središnje zadružne kao prihod njihove pričuvne zaklade. Kod istupa mjesne zadruge iz Središnje zadružne ili kod razlaza mjesne zadruge, njena pričuvna zaklada ostaje Središnje zadružne, da služi kao pričuvna zaklada novoj takvoj zadruzi, koja se u istom mjestu osnuje u roku od 10 godina i pristupi u Središnje zadružne. Inače zaklada pripada Središnje zadružne. Izravnih članova kod istupa iz Središnje zadružne dobivaju svoje pričuvne zaklade. Kod razlaza Središnje zadružne, daju se zaklade članovima.

Za obveze Središnje zadružne jamči članovi solidarno do dvadeseterostrukog iznosa upisanih udjela, kao i pričuvna zaklada Središnje zadružne.

Rčeno je, da članom Središnje zadružne mogu biti mjesne zadruge i izravnih članova. Ne mogu biti članom Središnje zadružne oni, koji su isključeni i iz članstva mjesnih zadružnih. Članstvo prestaže, u glavnom, radi istih razloga, radi kojih se prestaje biti članom mjesne zadruge. S prestankom članstva prestaju i obveze Središnje zadruge glede naknade šteta, ali ne prestaju obveze članova, koje su za njih nastale do prestanka njihova članstva. Prijenos članstva na drugu osobu može se obaviti samo dozvolom upravnog odbora.

Članovi imaju pravo na naknadu štete za osiguranu stoku. (K tome i pravo učestvovanje na glavnim skupštinama, u glasanju i biranju). Dužnosti su članova u glavnom iste kao i dužnosti članova mjesnih zadružnih. Važna je naročito odredba, da članovi moraju osigurati sva goveda, (prvenstveno se Središnje zadružne bavila samo osiguranjem goveda), koji su smještena u jednoj ili više staja istog posjednika ili koja se nalaze na jednom gospodarstvu, makar pripadala raznim vlasnicima. Ne mogu se osigurati goveda mlađa od 6 mjeseci i starija od 12 god. (ali goveda osigurana prije 12 god., ostaju i dalje osigurana); bolesna, pregladnjela, izmrcvarena, dok su u takvom stanju; goveda pretrglijia i cna, koja se nalaze u stajama, u kojima pretiglije smještaju kupljenu i za prodaju određenu stoku i goveda, koja su svugdje osigurana.

Središnja zadružna osigurava domaću stoku svojih izravnih članova i stoku članova mjesnih zadružnih prilikom gubitaka, koji nastanu uginućem, klanjem radi nužde ili veterinarsko ređarstvenom zapljenom mesa. Ali se uopće ne osiguravaju, ako se proljetno bilo kako umanjiti vrijednost, ili ako postane nesposobno samo za jednu izvjesnu vrstu upotrebe, kao ni protiv šteta, koje nastanu pri otpremi željeznicom ili parobredom. Osiguranje počinje kod stoke članova mjesnih zadružnih 14. dan o podne iza upisa stoke u katastarskih stoka izravnih članova 14. dan o podne od dana, kad je datirana obavijest članu, da je osiguranje prihvaćeno, ako su do toga roka uplaćene određene premije i pristojbe.

Za životinje, koje uginu ili stradaju ili im se mesec zaplijeni do 14. dana o podne, ne dava se odšteta. Ako životinja kr. z. to vrijeme oboli, osiguranje počinje od ozdravljenja. Ako stoka promijeni vlasnika, njezino osiguranje i dalje traje, ako je novi vlasnik član zadruge ili ako to postane. Osiguranje prestaje s prestankom članstva, s prelazom osigurane stoke u ruke nečlana, s promjenom vlasnosti, ako novi vlasnik ne učini propis-

anu prijavu o toj promjeni. Za temelj osiguranja služi procišćena vrijednost stoke, koja se utvrđuje svakog polugodišta. Odšteta iznosi 80 posto od vrijednosti po posljednjoj procjeni za prvo nastrandalo goveće odnosno za prvi slučaj štete kod jednog člana mjesne zadruge, a isto tako za prvi pet slučajeva štete kod jednog izravnog člana. Odšteta je manja za 10 posto kod uginiča od metilja i nadma, a za krave i juncice još za 5 posto. Nastrandala li jednom izravnom članu ill jednom članu mjesne zadruge u istoj poslovnoj godini više glava goveda, onda se otsteta i povrh toga snizuje, i to članu mjesne zadruge za 5 posto za svaku nastrandalu g. veće, izravnom članu za 5 posto za svaku čalju zapetu skupinu od 5 nastrandalih goveda. Gubi se pravo na naknadu, ako član ne vodi tačno katastar stoke; ako nije sigurnao svu za osiguranje sposobnu stoku; ako oboljelu stoku ne liječi prema odredbama Središnje zadružne; ako nije platio premiju; ako stoka uginie ili nastrandala u ratu, buni, poplavili ili u slučaju pošasti kuge; ako se vlasnik u slučaju pošasnih bolesti ne drži viterinarskih propisa, i dr.

Organu s Središnje zadružne glavna skupština, upravni i nadzorni odbor. Njihovo područje rada, njihova prava i dužnosti slično je, osim izvjesnih razlika, kao i kod mjesnih zadružnih. Odredbe o razlazu Središnje zadruge iste su kao kod mjesnih zadružnih.

Koncentracija seljačkih zadružnih

Zadnjih mjeseci, otkada se u Sloveniji neobično jako osjetila gospodarska depresija, Kmetijsko društvo u Ljubljani razvilo je intenzivno djelovanje u pravcu, da bar otperi oštricu gospodarske krize, ako je već ne može da otstrani. Činjeni su razni predlozi, kojima se htjelo ekonomski pomoći selu i seljaku. Duhovje je predlagalo smanjenje, a za neke agrarne artikle i potpuno dokidanje carine. Dokazano se utvrđila nenormalna nerazmjera između kupovne i prodajne cijene seljačkih produkata. Apelovalo se je u tom pogledu na odgovorne faktore. Ali svi ti predlozi, i ako su naišli na opšte razumijevanje i priznanje, ostali su glas vapjučih.

To je prisililo Kmetijsko društvo, da traži druge puteve. Dalo se do uverenja, da se seljak može osloniti samo na samog sebe, jer faktički ni jedan drugi stalež nema razumijevanja, smisla, a ni velje da rješava seljačke brige. Nije dovoljno da seljak bude zadružno organiziran, već i same zadruge moraju se koncentrirati organizirajući se u kompaktne cijeline. Na taj način bi seljak postao tako moćan, da bi lako svoja prava ne više volio nego zahtijevao. Bazirajući svoj rad na osnovi kmetijskog društva je pozvalo sve tipove seljačkih zadružnih: mljekarske, vinogradarske, konzumne, mašinsko, pčelarske, itd., da se što teže medu sobom povežu, da bi prema vani u svim pitanjima jedinstveno nastupali. Program Kmetijskog društva je zasnovan na širokoj bazi. Ne predviđa se samo koncentracija zadružnih u Sloveniji, već se pledira na jedno opće združenje svih seljačkih zadružnih u cijeloj državi.

Takova organizacija bila bi mnogo moćnija nego pojedine zadruge i seljačka bi se pitanja tim putem daleko brže i lakše rješavala. Seljak bi postao faktor bez čijeg se sudjelovanja ne bi moglo odlučivati o njegovim interesima. Utjecaj sela osjetio bi se

u svim granama državne ekonomske politike, a zadružarstvo kao takovo vodilo bi prvu riječ u trgovinskoj i carinskoj politici, zadobilo bi čak utjecaj na samo zakonodavstvo, gdje bi sa uspjehom moglo da provodi svoja načela.

Zato je neobično važno nastojanje Kmetijskog društva u Ljubljani i poželjno bi bilo, da isto nade na što šire razumijevanje i odaziv kod svih seljačkih zadružnih.

Kriza u velegradu

Beogradska „Politika“ donijela je nekidan dopis svoga dopisnika iz Berlina o krizi i besposlici, koja tamo vodi. Iz tog članka prenosimo mi ovde jedan dio, da naši čitaoci vide, kako se odražuje ekonomska kriza u najvećem gradu njemačke republike.

Čitava jedna tragedija civilizacije odslikuje se u današnjem životu Berlina. U ovoj varoši koja ima preko četrdeset muzeja i trideset i tri pozorišta, u kojima su dvorovi pretvoreni u kafane i kafine se prave u stilu dvorskog luksuza, gdje ulični električni vozovi krstare duboko pod zemljom i visoko iznad njene površine, gdje su ljudska proučljivost i tehnička neštedi mica izručili sve što služi udobnosti i uljepšavanju života — sve veći je broj onih kojih su lišeni najskromljih i najprimitivnijih životnih potreba. Rida ih je.

Na Kurfürsterndamu, u centru modernog Berlina, na svakom koraku susreću vas blijeđa ispijena lica i milostinju. To nisu profesionalni predsjaci, ni iznemogli starci, ni velikovarške propalce oduvijek od poštenog života. Ne, to je najčešći, najzdraviji element svakog društva, sitni skromni varoški građanin. Ima mladića u naponu fizičke snage i socijalnog nagona za korisnim radom. I na tim ulicama građana kojima privredna kriza nije oduzela samo uslove za život već im povredila čovječansko dostojanstvo, i na njihovim poštenim licima možete da vidite, da je njima teže da prime milostinju, nego nama da im damo. Ima djevojaka iz dobrih građanskih kuća koje su izšle na ulicu da prodaju svoje tijelo, da bi kupili hleb sebi i svojim roditeljima. Moral počinje tamo gdje prestaje glad, i na berlinskim ulicama susrećete žene koje vam za nekoliko maraka nude sva zadovoljstva, a čiji muževi čekaju iza ugla, da sa svojim suprugama odukući, zbrinuti za idući dan. To nisu moralni otpatci jednog društva, već socijalne žive jednog tragičnog doba, sigurno mnogo tragičnijeg od onog ratnog, kad nije imalo šta da se jede. Jer sada ima šta da se jede, i to mnogo više nego što je potrebno, i po modernim privrednim teorijama zbog toga baš milijuni su i prisiljeni da gladuju. Dok se spaljuju ogromne kolčine žita i dragocjene životne namirnice tule po magazlinima, ovi nesrećnici lišeni su najosnovnijih životnih potreba, i zato u njihovim suznim očima ne odsjajava samo blagodarnost za udjeljenju milostinju, već i plamen optužba cijelokupnog suludog poretku koji je zavladao svijetom. To su vijesnici jedne užasne bure koja se javlja na vidiku, jer milijuni ovih državljana ruku koje prose milostinju mogu uskoro grčivo da se stegnu u znak očajničkog protesta.

Jesam li poslao preplatu?

Питање бировине

Бировина

Када се по нашим селима спомене име бировина, сељак одмах осјећа по самом имену неку тежину. И забиља, када се узме у претрес његин опстанак, много разнолики обичаји наплаћивања, то и јест. Овај је порез негде разрезан по броју укућне чељади, а негде по исповједницима, а негде и по животињи малог и великог зuba.

Овај начин разрезивања можда је некада одговарао приликама времена, доким он данас претставља срамоту у двадесетом вијеку. А сада да се види и начин утјеривања овога немилог пореза. Дешавало се је у неким парохијама да свештеник није утјеривао тај порез и за неколико година сакупиле су се више суме тако да већ сељак није био у стању да исплати. Разумије се онда се од стране пароха пошло овршним путем, тако да су се сељаци продавали у бесцјење на дражби најнужнији предмети: благо, па чак и волови. Тако сељаци један другог питају: каква је ово неправда, да ли је ово хришћански? Озако се терети само сељака. Зато нека надлежни узму ову ствар на разматрање и нека се донесе праведно рјешење, нарочито у овим тешким приликама опште кризе. Неродне су године задужиле сваког сељака, остао је го и бос. Озогодишња суша је све уништила. Државне и општинске порезе платити морамо, зато бировина нека се наплаћује од пореских обvezника заједно са државним порезом. Ми тврдо вјерујемо у праведност овога што износимо у чланку, те позивамо и гг. свештенике нека се нађемо на једном путу те једном за увјек ликвидирамо ово несавремено плаћање бировине. Оваки се глас чуо у нашем народу и од назад десетак година, само му се није давало важности, напротив покретачима праведног рјешења предавало се да су бунтовници.

Сада пак вјерујемо да је дошло vrijeme да се уреди на други начин издржавање свештенства.

Београд, 12. 9.

Душан Ардалић Аћимов

Бировина у Далмацији

У невоље које силно тишиле нас сељаке у овој тешкој привредној кризи спада поуздано и бировина, коју смо обавезни давати нашем свештенству. Тада стародревни данак настало је у доба кад су давања држави и општини била и сувише ограничена, а давана су у натури као што се сада дава бировина. Приликома оног стагор земена одговорало је то давање, јер није био развијен ни државни ни друштвени живот као што је сада. Тада наш крај није био овако густо насељен па је поједина обитељ била имућнија и могла да лако поднесе тај данак свом свештенству.

У новије доба овај је данак за нас сељаке несносан, јер га неможемо давати ради сиромаштва у које смо спали и јер је неправедан кад се не даје свуд једнако, а често га сиромашнији сељак даје више него ли имућнији. Несавремен је нашим садашњим приликама у којима сваког намјештеника и приватног и државног видимо плаћена новцем, а само свештеник где обија наше правове као просјак, да од нас, који смо и сами спали до просјач-

ког штапа, издрнчали који варићак жита.

Надали смо се да ћемо у своjoj слободnoj држavи бrazo бiti oслобoђeni давaњa бировине, јer smo знали da јe немa u другim krajevima naše domovine. To su nam obećali i ministri i stranke i послaniци, kad su nam po kugliče dolazili. Javljalo nam se je to i прекo novina, ali od svega toga ostajala je po koja svađa sa sveštenicima zbog бировине, i ništa više.

Briježem je da se ova nevolja sa naroda što prije skine. Čujemo da su i naše opštine spremne djełovati u tom pravcu pa se nadamo uspjehu.

Жеरап 9 IX.

Шпиро Перић, сељак

NAŠI DOPISI

Šibenik, septembra 1931.

Novinarski izvještaji. — **Početak trganja.** — Engleski književnik Šo, koji je isto toliko čuven po svojim vicevima, koliko i po svojim književnim djelima, rekao je jednom, da je novinarstvo jedina profesija, u kojoj se najmanje traži i u kojoj najmanje ima tačnost i savjesti. (On je to kazao u jednom duhovitom viku, koji se odnosio na njega samoga). Nažalost, taj je vik i suviše istinit, da bi bio samo vik. Jer s tom netačnošću i nesavjesnošću mi se susrećemo po novinama svaki dan. I ta se netačnost i nesavjesnost, ne nalazi samo u kakvim neobziljnim listićima, nego i u vrlo ozbiljnim i stručnim listovima. Tako smo nedavno čitali u jednom privrednom tjedniku zagrebačkom, da se u Šibeniku prodava vino na malo po 2, a slabije po jedan dinar litra. Lako je onda zaključiti da, ako su to cijene na malo, da su cijene na veliko još niže, najviše 1.50 Din. — I u beogradskim nekim listovima tvrdili su neki pisci (bili su pjesnici!), da su u Šibeniku pili vino kao nektare po 2 Din. Ali se ovima može i oprostiti, jer pjesnici vrlo često vide ono, što ne postoji. Treba, međutim, svratiti pažnju na ne-tačno izvještavanje t. zv. stručnih listova, koji mogu da zavedu u bludnju ljudi, koje ti izvještaji interesiraju i koji na tim izvještajima svoje kalkulacije izvode.

Istina jeste, da je u Šibeniku (govor je o gradu Šibeniku) vino vrlo jeftino, daleko ispod njegovih proizvodnih troškova. Ali nije istina, da se je u Šibeniku prodavalo po 2 Din. Zdravo vino se je u Šibeniku prodavalo u podrumima po 4 Din., a pokvareno, malo ciknuto, po Din. 3. Tek u najzadnje vrijeme, kad je već berba na vrata stigla i kad ljudi moraju isprazniti bačve, da bi usuli novo vino, cijena je pala za 1 Din., tako da se sada pradava zdravo po Din. 3, a malo ciknuto po 2. I to nije nikakav nektar (osim možda za pjesnike, koji piju na vjeriju u beogradskim podrumima pokvareno vino), nego sasvim obično crno vino.

Misli se, da će se širenjem takvih netačnih vijesti o bagatelnim cijenama vina pomoći vinogradarima. Međutim ovi imaju samo štetu od tog. Trgovac, koji se pouzda u te vijesti, doći će, primamljen tobožnjim niskim cijenama, na lice mjesta i vratiće se neobavljen posla natrag, jer cijene, koje tu nađe, ne odgovaraju njegovom računu. S druge strane vinogradar će, iz drugih krajeva čitajući o niskim cijenama našeg vina, požuriti da svoje vino što brže proda i nudiće

ga uz još nižu cijenu. Tako će dobiti manje nego što bi inače mogao dobiti po stvarnom odnosu ponude i tražnje na tržištu vina.

S takvim izvještajima treba prestati. Bolje je nikako ne izvještavati nego krivo izvještavati.

Po §-u 8 Zakona o vinu zabranjeno je vršiti berbu grožđa za spravljanje vina prije roka, koji za to bude određen od nadležne opštinske vlasti, a prema uputstvu državnog kontrolnog organa. Sada neposredno prije berbe smatramo uputnu upozoritu nadležne opštinske vlasti, na ovaj propis. Iako je ovaj propis i lani bio na snazi, o njemu se nije vodilo računa. Vinogradari su počeli trgati kad je koji htio. Razumljivo je, da je onda bilo sva slična grožđa još zelena nezrela potrgana. A od nezrela grožđa loše vino. I to je jedan od uzroka zašto se našim vinogradarima vina kvare. Korist je, dakle, samih vinogradara da počnu trganjem tek pošto stručni državni organ ustanovi, da je grožđe dozrelo za berbu. Ali pošto ima dosta nerazumnih vinogradara, potrebno je da opštinska vlast pripazi na ovo i prijevremeno trganje slično sprejeći.

Biovčino selo, 8. septembra

Zidanje škole u Biovčinu selu. — Više puta smo u ovom listu tražili od Banske uprave, da se oziđe škola u našem selu.

Našoj molbi i potrebi izašlo se u ususret, gradnja škole je odobrena, a selo se je obvezalo dati sve ono, što se je od njega tražilo.

Zidovi škole su oziđani, no na takav način, da su još sada, prvo nego je krov stavljen sasvim popucali i prijeti opasnost da se pod krovom ne poruše.

Ono što se nigdje na svijetu nije radilo, radi se kod nas. Zgrada je visoka 6 met., a zidovi u kamenu oziđani, debeli su samo 30-40 cm.

Vidjevši ovakav nesolidni rad, seljaci su se uzbunili, otkazali davanje potrebnog materijala, i odlučili, da neće svoju djecu slati u tu školu, radi bojazni da njihova djeca ne postradaju.

Ovo je javljeno Banskoj upravi, i vjerujemo da će ona narediti, da se ova radnja poraši, i da je zakupnik mora izvesti onako, kako je u trebovniku predvideno, i kako se je na licitaciji obvezao.

Врлика, 3 IX.

Cuja. Propala љетina. Prijeti nesavremenja gladi. Ni otakuda tracha nadje u spas. Читам у „Гласу“ дописе из многих места о сушки, негодама и пропалој љетини, па ми се чини да ће ми бити лакше, ако и ја кажем како је код нас.

Зло и наопако, да нико не може предвидeti како ће се свршiti. Три мјесеца да капи кипе нема. Сва љетина спржена. Одничеса сјемена нема изим нешто раних пшеница. Грожђа је у нас мало, а шта ће нам и оно да ће бити по ништа. Пона је и њега одијела суша, а на рђавој земљи и све. Мало је људи и младости код кућe. Све отишlo у свијet за зарадom. Јадно и чemerно i u svijetu. Свак се дигао за радом te буди младост и снагу u бесძајењe, јер надница малена, a што је још горе не може се наћi посла.

Ово што је остало код кућe обузела туѓa и зла слутњa. Свак се пита: шта ће бити преко зиме, кад земљa смрзне, a у небу стисне? Равни dugovi стисли. Стокa се не

може прdati под никакову цijenu. Од како је свијet чemerneje nam nije bilo. Ово нешто trgovaca upropastiili smo. Ни откуда паре избити да им вратимо dugove.

Radi toga ne mogu odgovarati svojim obvezama. Sad smo na jednako. Nitii они што могу, nitii што имамо! Лијепa Brlika i botata љена okoliца nastrandala je kako se нико nije mogao nadati, a za sada u ничemu ne vidi spas. Do koga je nek povede o ovom rачunu dok je još na vrijeđe, jer ide zima, ari ne ћe biti zima veseliča, već crna avet!

B.

Iz Uredništva

S ovim brojem prestaje uredništvo naš list g. Milan Brkić.

Zadružna škola u Zagrebu

raspisala je natječaj za prijem polaznika u Zadružnu školu u škol. godini 1931-32. Trajanje obuke 6 mjeseci, od listopada 1931. do ožujka 1932.

Natjecati se mogu mladići koji su navršili 21 godinu života, a svršili barem osnovnu školu i koji su imeti kom i zvanjem vezani na selo.

Nastava u školi besplatna je, jedino se mora platiti Din. 100 upisnine prilikom dolaska u školu. Redoviti polaznici škole stanuju u školskom internatu i za izdržanje u istom za sve vrijeme obuke moraju da plate najedamput ili u obrocima Din. 2000.

Zanimanici koji žele pohadati tu školu neka najkašnje do konca septembra podnesu bolbu nebilježovanu ili putem koje mjesne zadruge ili putem njihovog zadružnog saveza. Molbi neka pridruže zadnju školsku svetodobu, krsni list i domovnicu.

BILJEŠKE

Pomor stoke u našoj državi nanosi štetu godišnje oko jedne milijarde dinara. Za ispitivanje i suzbijanje zaraznih stočnih bolesti predviđeno je u državnim i banovinskim budžetima svega oko 300.000 din. U Holandiji i Danskoj rijetko se može naći i jedno grlo, koje nije bar jedan put godišnje cijepljeno.

Drvenih ralica u Jugoslaviji i sada ima još oko 300.000.

Jugoslavija dolazi na četrnaeste mjesto u svijetu po površini obrađene zemlje, po veličini opće proizvodnje zauzima tek sedamnaesto, a po prinosu po hektaru dvadesetprvo mjesto. Prinos pšenice po hektaru u god. 1929-30 bio je najveći u Holandiji i iznosio je 33.3 metričkih centi (1 jedna metr. centa = 100 kg.), a kod nas 14.6. Kod raži je najveći prinos u Belgiji i iznosio je 25, a kod nas samo 9.4 metr. c. po hektaru. Prinos u ovsu bio je najveći u Danskoj 26.2, a kod nas 9.9 tovara po hektaru.

KNJIGE I LISTOVI

„Izašao je 7. broj II. god. **Agronomski Glasnik**, sa ovim sadržajem:

Dr Željko Kovačević: Organizacija zaštite kulturnog bilja.

Adam grof Orssich: Putevi i sredstva za podigneće produkcije jaja i peradi u kraljevini Jugoslaviji.

Ing Bogdan Ferlinc: Stanica za selekciju i oplemenjivanje bilja na državnom dobru „Belje“ u Breštovcu (Baranja).

Vijesti Udrženja jugoslavenskih agronoma. Literatura. — List izlazi mjesečno, a uređuje ga Dr. Stjepan Poštić, univ. profesor Zagreb; obišće 48 stranica velikog oktav formata. Cijena mu je godišnje 120 Din., a za nadležniva i državn e ustanove 160 Din.

Stampa Nove Štarapije - Šibenik, zastupnik Nikola Čikato.

Srpska kreditna zadruga u Kninu

osnovana 1923 godine, sa svojim rezervnim fondom, koji se je povećavao kroz sve vrijeme njenog postojanja, postala je naša najjača zadružna kreditna, ustanova i njena ovogodišnja glavna skupština donijela je odluku, kojom se učvršćuje i proširuje njenо djelovanje na zadružnoj osnovi u cijeloj Sjevernoj Dalmaciji.

Svi prijatelji narodnog napretka treba da sa svojim učestvovanjem doprinesu, da svaki dinar, najsigurnije uložen, doneše najveće koristi, te da lična korist svakog pojedinca posluži dobru i drugih ljudi i zajedničkom napretku i blagostanju.

Zadruga prima na štednju uloge od 6% do 9%, prema uslovima, a daje pozajmice od 10% do 12%, također prema prilikama kredita.

Ovo je najbolja prilika naše domaće kreditne koncentracije i za pojedine ljude i za naše ustanove, pa pozivljemo sve naše prijatelje i ustanove, da preko ove zadruge vrše sve svoje kreditno poslovanje, i daju joj načuvanje sve svoje uštede, od najsitnijih do krupnijih.

U P R A V A.

Privredni Savez u Kninu

pokrenut 1928 godine, a ostvaren prošle godine u Kninu, postavio je sebi za cilj da u Sjevernoj Dalmaciji razvije zadružnu organizaciju, pa pozivlje sve one zadruge, koje su odbačene i ostavljene same sebi, i sve one ljude, koji u svom mjestu žele osnovati privredna udruženja i zemljoradničke zadruge raznih vrsta, da se jave za upute u radu i za članstvo u Savezu.

Mi ne želimo da smetamo u radu drugim Zadružnim Savezima, naprotiv smatramo za korisno i njihovo postojanje i djelovanje, jer što više ljudi i ustanava pričomaže razvitak naših krajeva i što se više sredstava uloži u taj razvitak, to nam svima bolje dolazi.

Svi oni, koji žele našu saradnju, neka nam se jave, da im damo upute, pa ćemo poslije toga održati tečaj za poslovode i pomoći sa početnim kreditima, koji su potrebiti za pokretanje rada.

U P R A V A.